

L. ja R.

Tööpunalipu ordeniga Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Ooperi-
ja Balletiteater "E s t o n i a "

L. Normeti ja R. Parve opereti "Stella Polaris" arutlus-
koosolek 4. veebruaril 1961. aastal.

Direktor sm. HAMMER:

Homme jõuab vaatajate ette meie uus algupärane teos, Leo Normeti ja R. Parve operett " S t e l l a P o l a r i s ", mis on juba meie lavastamise käigus esile kutsunud võrdlemisi suure vastukaja ja arvamusi on väga mitmesuguseid ja väga vastukäivaid olnud, nähtavasti sellepärast, et seda teost ja lavastust eriti on vähe tuntud, või õigemini üldse ei ole tuntud. Sellepärast on seda huvitavam praegu kuulata nende inimeste arvamust, kes täna selle opereti teostust nägid nii, nagu ta läheb ka esietendusele. Kunstinõukogu arutas lavastust põhiliselt juba kaks päeva tagasi ja sellepärast kunstinõukogu liikmeid ei ole meil täna siia kokku kutsutud. Seda enam oleks huvitav kuulda nende arvamust, kes seda teost täna esmakordselt nägid.

Kahjuks on meil kujunenud välja selline tava, mida ma olen vist iga meie kontrollitenduse puhul märkima pidanud, et arutlust nagu ei soovita ja ei julgeta sellest võib-olla osa võtta. Sellest on muidugi väga kahju, eriti algupäraste teoste puhul. (Sm. O. Lund: Täna oleks võinud aktiviste kutsuda.) Kui tuletame meelde, sama olukord oli meil "Põhjamaa unenäo" puhul, sama olukord oli meil "Kaugete randade" puhul. Inimesed arutavad mujal, aga mitte siin.

Sm. A. LAUTER: Me olemegi oma lavastusi^{arutanud} pärast etendust, aga mitte saalis, me oleme ikka kutsunud kokku kitsama ringi. Aga võib-olla tuleks teha niisugune arutlus, et praegu kohe saalis hakkame arutama. Võib-olla inimesed jäävad kohale pärast etendust.

Sm. M. TARAS: Täna pidi olema päris salajane, kinnine etendus, et mitte üht inimest ei pääse saali. Ma mõtlesin, et proovin siiski. Kui etendus niiviisi kinnisena toimub, siis muidugi inimesi ei ole, mis te siis nõuate, et neid arutlusel oleks. (Publikut oli küll!) Ei olnud - ainult oma inimesed.

Sm. HAMMER: Ma vastaksin sm. Tarasele. Päris avalikku ja lahtist etendust, et kõik võivad tulla, me ei ole kunagi teinud, aga on teatatud ajakirjandusele, Kunstide Valitsusele, Parteikomiteele jt. niisugustele organisatsioonidele, kes ühel või teisel määral on meie teatri eluga seotud. Ja on päris loomulik, et nende asutuste esindajad jääksid kohale pärast etendust ja võtaksid sõna. (Sm. M. Taras: Aga väga vähe on.) Kunstide Valitsuse esindaja sm. Ojamaa oli kaks päeva tagasi kunstinõukogu koosolekul ja võttis ka sõna. Võib-olla sm. Marguste kui meie kunsti- ja kirjanduse ajakirja esindaja tahab ütelda paar sõna.

Sm. A. LAUTER: Ma palun sõna, et otsa lahti teha, aga ega minu arust täna minul isiklikult ei olegi palju rääkida. Mina olen julgenud kõige rohkem ärevuses olla ja kõige rohkem raskeid sõnu tarvitada nii meie näitlejate kui ka teose ja kõige selle ettevõtte kohta. Aga ma tahan praegu ütelda, et mina julgen ka täna olla päris optimist selle etenduse tuleviku suhtes. Võrreldes tänast etendust sellega, mis me

nägime kaks päeva tagasi, peab ütlema, et tõepoolest, nagu me oleme näinud, et sünnivad imed - see ime oli täna minu arust sündinud. See näitab mis asja? See näitab seda, et see põhi, millele autor oma teose on ehitanud ja millele teose lavastusbrigaad oma mõtted ja töö on rajanud, see põhi ei ole mitte liivasel pinnal olnud, vaid see on olnud täiesti heal tugeval pinnal. Ja kui see ehitus niiviisi ükslugu edasi läheb, et ühel päeval see päikesepaiste täielikult särama lööb, nagu seda võis juba tänasel etenduselgi märgata, kui inimesed n.ö. lahti läksid ja kohati mäng palju särtsukamalt läks, kui me seda varemalt oleme näinud. See oli korralik, läks, hoidis; inimestel tekkis kohati improvisatsioon, tekkis intonatsioonid dramatismi; ka laulud haarasid, nii et võttis võnkuma siin kuskil südame all või huule ääres, kui pealt vaatad. Ja ma pean ütlema - andku mulle väga lugupeetav muusikaautor andeks - et isegi need üksikud kohad, mille kohta ma varem märkusi tegin, ma pean need sõnad tagasi võtma (täna olid mõned parandused ja muudatused tehtud) - need ei häirinud enam. Muidugi, paar niisugust kohta ehk jäävad, need jäävad minu südame peale, ja kui me kõiges kokku lepiks, see oleks lihtsalt igav. Kui mingisugused hõõrumised jäävadki, see on üks edasimineku tunde-märk. Ja täna võib ütelda, et meie operetitegelased nende andmetega, selle teoreetilise ja selle meisterlikkuse põhjaga, mis meil olemas on, üllatasid. Mõnelgi määral mõnigi inimene üllatas oma võimetega. Nii et muud ei ole ütelda, kui et tahaks veel üksikuid niisuguseid kohti näha - natuke tihedust, natuke aktiivsust kohati veel julgesti juurde panna. Ma toon ühe näite: teises pildis, stseen pagulastega

(Shell & Co) - kui nad teist korda tulevad ja lähevad hotelli ära koos kooliõpetajaga, nad hakkavad tagant tulema vaikides ja kõik nagu seisab. Mispärast nad ei võiks juba seal taga kõnelema hakata? Ja jõuavad siia ja tegevus läheb edasi. Mispärast me mõtleme, et näitlejad ei saa enne kõnelema hakata, kui nad seisma jäävad? Lauljatel on niisugune ebausk, et seni kui inimene kõnnib, hääl ei tule. Aga me oleme näinud, et tuleb. Seda nägime ka tänase etenduse puhul.

Mõne misantseeni juures tuleb ehk veel ümberpaigutusi teha. Sm.Urb jätab ühe koha peal (esimese laulu puhul) oma partneri n.ü. rippuma - läheb diagonaalis otse tema ette ja see noormees jääb tema taha, ja ta on võrdlemisi värskete lavakogemustega ka veel. Ma ütlen selle peale: niisuguseid asju ei tohi teha! (Sm.S.URB: Aga nimelt tegin.) Kas te elus teete niiviisi? (Sm.Urb: Muidugi.) Aga ma soovitan mitte teha, sellepärast et see on hirmus ebaviisakas ja te olete siiski oma kasvatuse saanud. Nii et mõtelge selle üle järele. Partneril on väga raske. Alati te niiviisi ei ole teinud. (Sm.S.Urb: Alati on nii.) Alati ei ole. Võib-olla ma olen ette kujutanud, et te paremini teete.

Ma julgeksin autoritele ja lavastusbrigaadile oma rõõmu väljendada ja tänu avaldada selle töö eest. Me võime praegu siiski ütelda, et see töö on õnnestunud ja "Estonia" võib selle lavastuse tulevikule minu arust lootusrikkalt vastu vaadata.

Sm. ILUMETS: Jutt oli sellest, et avaldaksid oma muljeid need, kes lavastust esmakordselt nägid. Ma ise töötan majas ja vaatasin seda operetti täna esmakordselt. Tahtsin vaadata valmina, et terviklikku muljet saada.

Mis mind kõige rohkem rõõmustab, on see, et tänase opereti väljatulekuga homseks esietenduseks me oleme astunud selle sammu, mis meilt igal pool nõutakse - anda kaasaegseid ja häid tükke. Mulle jäi mulje kontrolletendusest, et sellega me oleme selle sammu teinud opereti osas. Tükk tervenisti püsib heas hoos, rütmis, äravajumisi või igavaid auke ei ole. Võib arvata päris kindlasti, et siin on mõningaid löike parandatud, ümber seatud töö käigus. Ja seda on tehtud täiesti õnnestunult ja teadmistega. Kõigepealt rõõmustab see.

Head muljed jäid osatäitmistest - sm. Lepa ja sm. Kärveti osatäitmistest. Ma mõtlen sellele, et tihtipeale on arvestustes öeldud, et ühel või teisel osal ei olnud autori poolt küllaldaselt teksti, et ta ei saanud end väljendada, ei olnud tegevust. Aga see osa sm. Kärveti esituses miskipärast hästi kannab. Nähtavasti on autor leidnud niisuguse idee, mille järgi näitleja mängis. Sm. Kärvet on minu arusaamise järgi kuju hästi lahendanud. Mul jäi hea tunne seda jälgides. Oli ka teisi osatäitmisi, mis mind rõõmustasid.

Niisamuti võib öelda aitäh ka muusikajuhile sm. Raudmäele, kes seda lünka tänases etenduses kontrollis, mis vahel on esinenud - meile on ette heidetud, et orkester on nõrk, hall. Kas ta tegi midagi oma taktikepiga, kuid oli kohti, kus orkester oli tunda ja saate osas ta abistas kogu aeg.

Et oleks teksti ka/duma läinud nii laulus kui kõnes, seda ma ei ütleks. Võib-olla üksikutes kohtades on niisuguseid momendilisi asju veel olemas, kuid etenduste käigus see